

Munar, el poder del pragmatisme

Diuen que Maria Antònia Munar és pragmàtica i freda, que no té escrúpols i que fins i tot presenta un cert punt de sadisme. Ella ho nega. Es considera una persona gens temperamental perquè, diu, les decisions s'han de prendre amb el cap fred.

Acabada la Guerra Civil un jove mallorquí, Andreu Munar i Ferrer, es va trobar fent el soldat a Barcelona. De fet, de servei militar, ja feia molt de temps, que en feia. Va ser d'aquella generació que la començà abans de la guerra, que es trobà amb el conflicte enmig, i que en acabar el desastre no tingué més remei que continuar complint amb els forçats deures militars. Total, set anys de mili. Aquell al·lot, que havia passat gairebé la meitat de la vida fora del seu poble de naixement, Costitx, intentà trobar feina a Barcelona fugint dels anys de la fam que feien tan difícil la supervivència a Mallorca. Aconseguí col·locar-se en una empresa tèxtil catalana. Els vincles amb l'illa, però, mai no els va voler perdre. Com feien molts dels emigrants d'Amèrica o, sobretot, de França, el jove Andreu tornava sempre que podia a Costitx. En el seu cas, la relativa proximitat li permetia unes visites considerablement freqüents. L'estiu era l'època en què podia recuperar més el contacte amb la família i veïnats. Va ser durant un d'aquells estius de la postguerra quan va conèixer una al·lota, Antònia Riutort, amb qui va fer lliga. Al cap de poc temps les noces segellaren la unió de la parella, que va partir cap a Barcelona, on Andreu continuà treballant en el tèxtil.

A mitjan dècada dels cinquanta, la parella ja es trobava en una posició econòmica prou bona per poder obrir un petit negoci de pell, la feina en el qual n'Andreu compa-

ginava amb les obligacions laborals a l'empresa tèxtil. Aquella família de mallorquins a Barcelona, que mai no faltaven a les cites anuals d'estiu i Nadal amb el poble nadiu, es va eixamplar el 1955. Naixia a Barcelona l'única descendència d'Andreu i Antònia. Li posaren de nom Maria Antònia. La nina aprengué ràpidament que tot i viure a Barcelona la seva terra era Mallorca. Costitx, per ser més pre-

"La igualtat serà una realitat quan en política o en qualsevol àmbit professional hi hagi tantes dones com homes no vàlids."

cisos. A mesura que la nina es convertia en al·lota, els estius anaren fent-se cada vegada més llargs, perquè la joveneta passava a Costitx des del juny fins el setembre. Les obligacions escolars de "na Mariantonietta", però, eren a Barcelona: allà cursà els primers anys al Col·legi Francès i, més tard, el batxillerat a les Teresianes. Quan la jove, ja dona, havia d'afrontar la possibilitat d'estudiar una carrera, son pare i sa mare avaluaven la possibilitat de fixar la residència a Mallorca. N'Andreu era a punt de

retirar-se i el matrimoni, que mai no havia perdut el contacte amb Mallorca, tenia en el retorn una de les aspiracions més preades, i covades al llarg de les més de tres dècades de viure a Barcelona. No era una decisió fàcil. Ni per a ells, ni per a la nina, que ja era una al·lota, quasi dona, que sortia de l'adolescència. Mentre la família s'ho pensava, "sa nina" estudiava un any de puericultura i un altre d'idiomes, a l'espera de la decisió final de la família. Els "jardins d'infància" perderen una possible puericultura, perquè n'Andreu i n'Antònia decidiren el retorn a Costitx. La ja dona Maria Antònia aterrà en un Costitx en què coneixia a gairebé tothom i on fàcilment s'integrà en la vida de tot l'any. Comença a estudiar dret a Palma i durant aquella època coneix Miquel Julià, amb el qual es casarà aviat.

Ni en els anys de vida a Barcelona ni en els primers a Mallorca, Maria Antònia no va tenir cap contacte amb el món polític. Ella mateixa recorda: "Ni vaig militar mai en cap partit, ni tampoc vaig mantenir contactes amb el món de la clandestinitat."

Tenim, doncs, que Maria Antònia Munar i Riutort era, a la segona meitat dels anys setanta, una dona de vint-i-pocs anys, casada amb un executiu d'una caixa d'estalvis i empresari —amb Maria Antònia— d'una explotació d'una mina de carbó, i residint al petit poble d'interior de Mallorca on havien nascut els seus pares, Costitx. Si no hagués estat per les especials cir-

Mallorca, no va tenir cap contacte amb la política

cumstàncies polítiques del seu poble, i de l'època, és molt probable que Munar hagués desenvolupat la seva vida en aspectes bastant allunyats de l'activitat política. De fet ella mateixa ho reconeix: "Hi ha moltes més coses que m'hagués agradat fer, i de segur que les faré quan em retiri de l'activitat política, però les coses vengueren així."

L'entrada en política. I aquestes circumstàncies ens duen a les primeres eleccions municipals, les de 1979. Aleshores Maria Antònia tenia 24 anys, casada, sense fills, jove, estudiant de dret... i vivint en un poble petit. Un grup d'amics i coneguts del matrimoni pensaren seriosament de fer "qualque cosa" davant les eleccions que, inevitablement, va ser plantejar-se la possibilitat d'entrar en política activa. El partit en qüestió era la UCD, la formació governamental d'Adolfo Suárez, de centre i liberal. Els homes del partit a Costitx demanaren a Miquel Julià, l'espòs de Maria Antònia, a veure si estaria disposat a encapçalar la llista. Ell digué que no perquè ja en tenia prou, de maldecaps, amb la feina. En aquell precís moment, Maria Antònia, acostumada a la vida per ventura més oberta de Barcelona, digué que si el seu espòs no volia, que ella sí. Que li feia ganes, això d'implicar-se en política i lluitar per millorar el poble, que tenia moltes idees i projectes i que la seva experiència en una gran ciutat li feia veure més fàcilment les grans mancances que tenia el poble i que calia corregir. Però és clar: jove, dona, guapa... En principi ningú no li va posar cap entrebanc, però que 'sa catalana', dona i, a més, jove, volgués ser 'sa batllessa' del poble, no va caure gens bé a les cònjuges dels capparets del partit del poble. "Hi hagué una me-

na de rebel·lió conjugal, perquè no volien que de cap manera jo encapçalés la llista. Finalment la direcció del partit, amb Jeroni Albertí al capdavant, em va fer costat a mi. Formàrem la candidatura de gent molt jove, amb moltes ganes, i guanyàrem..." Els mitjans de comunicació ràpidament descobriren que aquell petit poble era governat per una dona, jove i guapa. L'estrella mediàtica de Munar començava a néixer. Era la batllessa més jove de l'estat i l'única de Balears (fins el 1987). A més, tenia fil d'recte

amb la presidència d'UCD i unes relacions excel·lents amb Jeroni Albertí, el qual des de tot d'una confià en Munar i la va considerar un valor de futur.

Maria Antònia Munar no és d'aquelles dones que es puguin haver sentit perjudicades per la seva condició biològica. "És evident que té implicacions bones i dolentes, des del punt de vista professional. Fa vint anys, sens dubte per a moltes dones era un vertader problema la seva condició natural per a excel·lir en la seva tasca professional.

Avui encara ho és, però menys. Ara, una dona ha de demostrar molt més que un home. En el meu cas, però, i per les especials circumstàncies de ser l'única batllessa, jove... en fi, que dins el partit, i fora, ràpidament em vaig fer coneguda. Això en política és un avantatge, però també és ver que precisament per aquest plus de coneixement, és molt més fàcil rebre les envestides d'aquells que pel simple fet de ser dona ja t'injurien. Però tornant al tema general de la dona, jo som de les convençudes que la igualtat serà una realitat quan en política, en negocis, en qualsevol àmbit professional hi hagi tantes dones com homes no vàlids... això serà la igualtat. Perquè de moment, *arribar-hi* per a una dona vol dir estar bastant per sobre de la mitjana de vàlua. Si no és així, és pràcticament impossible."

De Munar es diu, i s'ha dit, de tot. Aixeca desconfiances per tot arreu. Una de les teories que per Palma es fan córrer és que la condició de dona, guapa i triomfadora excita les gelosies de les *senyores de...* De les espeses d'alguns dels seus competidors; i d'algunes competidores. Quan se

li demana sobre aquesta qüestió Munar es posa seriosa, en principi. Pensa la resposta. "Seria absurd que et negàs que existeix tal cosa. Sí, és ver: existeix. Ho vaig detectar a Costitx i també quan vaig formar part del Govern balear. Em vaig adonar aviat que el meu problema no era Gabriel Cañellas o els consellers, no. Era i és una constant, aquesta gelosia, ràbia i enveja... [*allarga la frase, se li il·lumina la cara i esclata a riure*] que desgraciadament desapareixerà amb el temps! Ja no n'hi ha tantes

"No et pots moure per sentiments o atacs de ràbia"

Maria Antònia Munar i Riutort (Barcelona, 1955), presidenta del Consell de Mallorca i d'Unió Mallorquina. A mesura que el seu pes polític ha anat creixent, també ho han fet les històries i llegendes que circulen sobre el seu caràcter.

com quan tenia vint o trenta anys, i de segur que quan en tenguí cinquanta, d'anys, ja n'hi haurà moltes manco... Ara bé, també vull dir, parlant més seriosament, que en aquests vint anys la dona ha evolucionat molt. El cercle de *senyores de* d'un temps que em tenien mania s'ha reduït considerablement i ha augmentat molt el nombre de dones que participen directament en política o bé que des de qualsevol àmbit senten satisfacció perquè les dones, jo o una altra, ocupem càrrecs de màxima responsabilitat."

La fama extrapolítica. Entre 1979 i 1983, Maria Antònia Munar despertava l'atenció mediàtica. Però no preocupava. Durant la primera legislatura autonòmica (1983-1987), de la mà de Jeroni Albertí, es convertí en diputada per Unió Mallorquina i, fruit dels pactes del seu partit amb AP, va ocupar la presidència de la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca. En la següent legislatura (1987-1991) i també en la tercera, i fins que el pacte UM-AP/PP es trencà (1992), Munar fou consellera d'Educació i Cultura del Govern balear. Va ser precisament durant aquests sis anys quan adquirí el màxim protagonisme mediàtic i polític. Fou durant aquesta època quan totes les històries i llegendes sobre Munar s'escamparen per tot arreu. Els seus adversaris i enemics, o

D'ella s'ha dit que era un 'florero' de la política. I també que és freda i sense escrúpols. Fins i tot amb un punt de sadisme.

enemigues, espargiren rumors de tota mena: que si era el *florero* del Govern, que si cada dia anava a pentinar-se a Llongueras, que si cada tres o quatre setmanes anava a comprar roba a París, que si tan sols vivia per a la seva imatge... "Tot això és part de la gelosia... En fi, el que és segur [*riu*] és que no puc anar a París cada mes a comprar roba! Sí que és cert que vaig a la perruqueria habitualment, però no més ni manco que tanta altra gent. Jo sempre he pensat, com he dit moltes vegades, que mentre et renten el cap, t'activen les neurones... És que és ridícul, ja em diràs què té a veure anar a la perruqueria i que m'agradi anar ben arreglada, amb la meva possible vàlua. És part dels prejudicis que existeixen. Jo sempre he

volgut demostrar que essent com som, sense renunciar a res, puc fer bé la meva feina: m'he doctorat en dret per la Universitat de les Illes Balears, tenc la meva família, som com som, tenc la meva forma d'entendre la pròpia feminitat i em dedico a la política. I què? Sempre he pensat que calia trencar amb l'esquema tradicional de la dona guapa i inútil, i la lletja, com que no podia *caçar un bon partit*, era l'única a la qual li calia estudiar i triomfar professionalment".

De Munar es diu que és una dona freda i sense gaires escrúpols. Fins i tot amb un punt de sadisme. Ho diuen, és clar, els seus adversaris polítics. Que és una "mala peça", per no emprar un qualificatiu més pejoratiu. Que cal anar-hi amb compte. Munar, però, no ho veu així. Al contrari. "Jo tenc un caràcter optimista que crec que he heretat de ma mare, igual com el sentit de la responsabilitat i el pragmatisme, que no és fredor, i, sobretot, pens que som una bona persona." Quan hi insistim, Munar no afluixa: "Home, és cert que quan tens una responsabilitat com jo, que som presidenta d'un partit polític que ara té la responsabilitat de la governabilitat de les Illes Balears i la presidència de la institució de govern de l'illa, com és el Consell, aleshores t'has de pensar molt bé cada decisió que prens. Altra cosa seria irresponsable. No et pots moure per sentiments ni per atacs de ràbia. El mínim que es pot demanar a una persona que com jo té tantes responsabilitats és que mantengui el cap fred. Si no fos així ja em diràs..."

De tot el que diuen de Munar, l'únic que accepta de bon agrat és el seu proverbial odi a les primeres hores del matí: "És que els matins tenc el bioritme baix. Som de tensió baixa i em costa posar-me en marxa... És clar com que el dia té tantes hores, tant és fer la feina a les 9 del matí o més tard; a més [*riu*], així a les reunions del vespre els meus contrincants ja estan cansats i jo estic molt més desperta que no ells..."

Miquel Payeras